

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 150 din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna I. Pavliček, Kočevje.

Pogumno naprej!

Svež je še naš spomin na veličastno slavje, ki ga je slovenski narod v tem letu priredil Kristusu Kralju. Še nam v ušesih zvone mogočne pesmi, ki so se zlele iz src deset in desetisočev vernega ljudstva v eno samo pretresljivo, vročo molitev k božjemu Jagnjetu, naj podeli zemlji svoj mir. Z neizmernimi osebnimi in materialnimi žrtvami je naš narod v zavesti svojega poslanstva, ki mu ga je določil Kralj vseh kraljev, doprinesel največ, kar je zmogel: ob najusodnejši uri človeške zgodovine je odločno in nedvoumno pokazal vsemu svetu pot, ki edina more privedi k rešitvi iz strašnih zmot in zablod, iz te obupne stiske, v katero je zašlo človeštvo. Nasproti uničevalnemu sovraštvu in divjim strastem, nasproti kraljestvu nebrzdane sile je postavil veličastno misel Kristusovega kraljestva, kjer pripada ljubezni in pravici prva in poslednja oblast.

Temni oblaki - moreča slutnja

Da, svet je prislunil... Toda ni imel več moči, da bi zadržal uničujoči pohod sovraštva. Ko se je še iz ust ljudi, zbranih na Stadionu, dvigala proti nebu glasna molitev, so se na obzorju že kopicili temni oblaki in iz njih so grozeče si ali bliski, znanilci prihodnje nesreče. Sledili so dnevi, polni negotovosti; s silno težo je na človeška srca padla moreča slutnja, da prihaja z neizprosno nujnostjo trenutek, ko se bodo zamajali temelji svetovnega reda in bo preko zemlje zaplamltel požar, silnejši kot kdaj koli poprej. Strašna slepota je vpregla človeškega duha, ne v plodno delo, temveč v to, da se do viška izpopolnijo sredstva za uničevanje življenja in dobrin, ki so potrebne za obstoj. V svojem napuhu so ljudje, ki so si prilastili pravico, da vodijo usodo sveta, zavrgli vsak poizkus, da se ublažijo razpaljene strasti in da se narodi vrnejo k miru in delu.

Priče smo nasilja

Priče smo začetka največje katastrofe do današnjih dni. Vsepovsod si nasilje in pravica močnejšega prisvajata oblast nad slabotnimi. V množicah padajo moške, žene in otroci, ki imajo samo to krivdo, da so hoteli živeti kot svobodni narod, po postavah in zakonih, ki so si jih sami ustvarili. Tisoči in tisoči so že izkravali v obrambi svojih pravic. A vse to je le začetek. Nihče ne more vedeti, kako se bo to končalo, kolike bodo žrtve.

Preizkušnja - žrtve - borba

Naš čas je čas preizkušnje. Posebej še za nas katoličane. Zakaj v nevzdržnem zaletu si brezboštvo osvaja pot v Evropo. Prva trdnjava na vzhodu, ki je doslej zadrževala njegov pohod, je bila po brezupnem boju porušena. Kraljestvo teme je napovedalo odločilen naskok na Trdnjavo, ki jo je Zveličar postavil v obrambo svojega evangelija. Bliža se čas, ki bo od nas vseh terjal skrajnega napora sil, čas, ko bomo morali pozabiti na lastno korist in udobje in jih žrtvovati za obrambo tega, kar smo tako jasno izpovedali pred svetovno javnostjo: da smo in ostanemo vojska pod prapori Kristusa. To, kar je prišlo nad svet, sprejemamo z zaupanjem v božjo previdnost in če bodo razmere terjale od nas borbe, se je bomo udeležili pogumno, z zavestjo, da branimo svetinje, ki smo jih prejeli v varstvo po samem Kristusu.

Ob peti obletnici smrti

Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja

9. oktobra je preteklo polnih težkih pet let, ko je od kroglice zadet padel naš viteški kralj Aleksander Zedinitelj. V dneh najhujših skrbi in muk za evropske narode je naš narod v svojem srcu nosil bol kraljeve smrti, marsejsko rano, da v njem napravi mesto za njemu dragi lik za sedanjost in za prihodnost. Žalobnega pajčolana ni potegnil naš narod raz obraza za svojim izgubljenim viteškim Gospodarjem, ker mu vedno lebdi pred očmi njegova slika, njegovo delo in podvig, dokler je bil narodu vodnik kot zvezda vodnica. Bil je prvoboritelj in zaščitnik svojega naroda, srečen vojskovođa in zedinitelj. Bil je pravi Karadjordjević in državnik velike koncepcije. Zaradi tega bo naš narod v današnjem težkem času od Djevdjelije do Triglava še bolj ohranil spomin na Njega in bo v znak zahvale še bolj vdan njegovemu sinu Nj Veličanstvu kralju Petru II., nositelju vseh naših velikih nad in naše usode.

Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj

Plaz brezboštva - preizkušnja

Ali so bili napori, ki jih je slovenski narod doprinesel minulo poletje za razširjenje misli Kristusa Kralja, res zaman? Ne! Katoliška cerkev je prestala že težke dneve. Toda z močjo, ki je neminljiva, ker ima izvir v Bogu, je vedno premagala vse zapreke. Propadla so kraljestva, ki so bila zgrajena na nasilju in krivici. Cerkev pa je ostala. Ostala bodo z njo tudi načela pravice in resnice, preživela bodo vse svetovne katastrofe, ker so večna, utemeljena v božjih zakonih. Plaz brezboštva, ki se z brezobzirno močjo vali od vzhoda, boj, ki ga napoveduje krščanstvu, bo le preizkušnja naše zvestobe večnemu Kralju in naše vere, ki je tako mogočno zasijala v dnevih kongresa.

Za srečo domovine - za dežjem solnce

S to borbo pa bomo združili napore za srečo naše domovine. Nikdar v zgodovini usoda posameznih narodov in držav ni bila tako negotova, nikdar se v tako kratkih časovnih razdobjih niso dogajali tako težki potresi. Kar je bilo nekdanj stvar stoletij, se zdaj pred našimi očmi vrsti z naglico, ki ji komaj sledimo. Mnogi so že izgubili zadnje upanje v boljšo prihodnost človeškega rodu in ti s svojim obupanjem širijo strah tudi na svojo okolico. Toda ti so pozabili na to, da je doslej v zgodovini

iz ruševin, ki jih je ustvarilo nasilje, vedno vstala z neizprosno doslednostjo pravica; božji mlini meljejo počasi... Ti so pozabili, da za nočjo vstane dan. Kdaj se bo to zgodilo, je odvisno od nas samih, od našega zaupanja v Boga in Njegovo pravico.

Delo - uspeh

Ne smemo se prepustiti obupu in pesimizmu! To pa bomo dosegli le z delom. Delo in ustvarjanje rodita tisto notranje ravnovesje in z njim združeno samozavest, ki sta pogoj uspehu.

P. V.

Koč. Slovenci v banovini Hrvatski

V zadnjem času večkrat čitamo o naših dveh slov. občinah — Draga in Osilnica — ki se nahajata sedaj še v banovini Hrvatski. To vprašanje stopa posebno sedaj v ospredje, ko se hrvatska banovina postopoma organizira in ko se ustanavlja banovina Slovenija.

Ne bo odveč, če se k besedi oglasimo tudi mi, ki smo takorekoč predmet teh polemik in ki smo neposredno prizadeti.

Še predno se spuščamo v nadaljno razpravo, moramo pibiti, da sta bili obe slovenski občini, tako Draga kakor tudi Osilnica, priključeni k bivši savski banovini proti volji tukajšnjega ljudstva, ki je takoj vzdignilo svoj glas proti neosnovani spremembi. Takrat se je prebivalstvo obeh slov. občin pomirilo s tem, ko se je zatrjevalo, da bo ostal čabarski okraj v dravski banovini. Zgodilo se pa je ravno nasprotno: čabarski okraj je bil vrnjen Hrvatski, slovenske občine se pa niso vrstile Sloveniji...

Ponovno smo že poudarjali, da ni razlogov, ki bi opravičevali pripojitev naših slovenskih občin k bivši savski in sedaj hrvatski banovini. Če razmotrimo zgodovinsko stališče, moremo takoj ugotoviti, da sta bili obe občini, Draga in Osilnica, od pamtiveka pod Kranjsko, odnosno v okvirju skupnosti vseh Slovencev. Politično-upravno sta bili obe občini do leta 1931. v kočevskem okraju in je tvorila Čabranka politično, zemljepisno in zgodovinsko mejo. V narodopisnem pogledu ne tvori Čabranka meje, ker, če bi obravnavali to stališče dosledno, bi z lahkoto ugotovili, da sestoji večina prebivalstva čabarskega okraja in še preko iz priseljenih Slovencev in Kočevjarjev, o čemur nam dajejo nepobite dokaze izrazito slovenski priimki in ljudske šege. Če so kdaj prebivali v hrvatskih delih čabarskega okraja čisti Hrvati, o tem ne bomo sedaj razpravljali, ker sploh ne reklamiramo za sebe hrvatskih predelov.

Večje važnosti so za nas gospodarski odnošaji! Že površen pogled na zemljevid nas prepričuje, da težita skoraj dve tretjini čabarskega okraja k Sloveniji in to prvenstveno po prirodni legi, ki omogoča, da je ta del okraja v gospodarskem pogledu popolnoma navezan na Slovenijo. Celo center Čabar, ki ima do 300 m višinske razlike z ostalimi hrvatskimi deli, še več pa s slovenskimi deli, ne more izhajati brez Slovenije. To so nepobita dejstva! Toda ostanimo pri Čabranki! Do tod sega slovensko ozemlje, tod prebivajo izključno Slovenci in Kočevjarji. V tem delu kočevskega ozemlja nisi prej slišal v cerkvi ali šoli nikdar hrvatske besede in tudi naše ljudstvo je ni uporabljalo. V vseh pogledih smo bili tesno

povezani s Slovenijo, z brati Hrvati nismo imeli ničesar skupnega, čeprav nas je ločila samo ozka Čabranka.

Danes pa bi hoteli nekateri, da molčimo, da zatajimo svoja čustva... Ni nam treba predbacivati, češ, Čabar je bliže kakor Kočevje itd. Na vse te izpade samo odgovarjamo; raje enkrat v Kočevje, kakor desetkrat v Čabar... Kakor mi ne zahtevamo, da ostanejo hrvatski kraji v Sloveniji, tako tudi želimo, da se vsi slovenski kraji nemudoma vrnejo Sloveniji. Nikdar nismo bili protivni, če so se Hrvati potegovali za svoja bitna prava in ista tudi dosegli, prezirali smo le tiste naše slovenske izgublence, ki so iz osebnih koristi prodajali naše slovenske interese. 95% tukajšnega prebivalstva je za Slovenijo in Kočevje, za gospodarski procvit in napredek kraja; le peščica, zaslepljena po obljubah in v prednačenju za svoje lastne interese podpira nekatere prenapeteže, ki imajo za cilj širiti svoje in uničevati tuje. Toda Čabranka še teče, čeprav je ozka! Tu je stolétna meja med Slovenci in Hrvati, pa naj bo še naprej, ako tudi samo meja med brati na eni, a zato tem bolj prisrčna vez na drugi strani. To je v interesu obeh narodov, slovenskega in hrvatskega.

Slovenci v Nemčiji

Potrebno je, da nekoliko pogledamo na slovensko manjšinsko vprašanje v Nemčiji, posebno še z ozirom na govor, ki ga je imel nemški vodja in kancler Adolf Hitler 6. t. m. v nemškem državnem zboru, ko je med drugim dejal: „Kot najvažnejša naloga je sledeča: preurediti je treba narodnostne razmere, t. j. izvršiti je treba preseljevanje poedinih narodnih manjšin, da bi po tej izvedbi bile jasnejše meje med narodi kot so danes. Če obravnavamo ta problem iz tega vidika, tedaj se isti ne nanaša samo na več imenovane kraje, ampak je mnogo bolj kompliciran. Vedeti moramo, da žive po vzhodu in jugovzhodu Evrope Nemci na raztresenih otočjih, ki se tam dalje ne morejo več obraniti kot Nemci.“

Mnogo pišejo listi o tem preseljevanju, posebno Nemcev iz baltičkih držav. Njim je bil določen rok 48 ur za premislek, da se izselijo in da prenesejo svoje imetje v Nemčijo. Oni, ki so se odločili za to, pa morajo to izvesti do meseca marca leta 1940. Poročajo, da je nemška ladja „Der Deutsche“ odpeljala prvih tisoč nemških izseljencev nazaj v Nemčijo. Na izseljence pa čakajo še mnogi nemški parniki v Rigi, Libavu in v ostalih lukah. Iz Rima tudi že poročajo, da so končane vse priprave za preselitev nemškega prebivalstva na Južnem Tirolskem na podlagi nemško-italijanskega dogovora. Iz Berlina pa poročajo, da so se na pobudo nemških oblasti pričela pogajanja z nekaterimi državami za izvedbo največjega preseljevanja manjšin, kar jih je doslej bilo. Po nemškem predlogu naj bi se izselilo iz Romunije 750.000 Nemcev, iz Jugoslavije 600.000 in iz Madžarske 480.000

Nemcev. Vsi ti Nemci bi se naselili povečini v zasedeni Poljski. Nemce bodo izselili tudi iz Rusije, ki jih je v letih 1763 do 1773 naselila ruska carica Katarina II. Po statistiki iz leta 1931 jih je tam okoli 426.000.

V letih 1870—1880 so Slovenci začeli prihajati kot rudarji, posebno iz slovenskih premogokopov Trbovelj in drugih v Westfalijo, pokrajino, ki se razprostira ob reki Ruhr in teče v reko Ren. Vse premogovno ozemlje leži na francosko-nemško-belgijski meji.

Vsi, ki so šli tja, so bili toliko revni, da si niso mogli kupiti karte za Ameriko in so prijeli za vsako še tako slabo delo, ki ga nemški delavec ni hotel opravljati. Tekom časa so se nekateri opomogli in postali poklicni rudarji z vsemi rudarskimi predpravami. Mnogo slovenskih ljudi je seveda šlo v bivšo Avstrijo v gornještajerske rudnike kot v premogokop Fonsdorf pri Judenburgu, v Leoben i. dr. Pred vojno je bilo Slovencev v Nemčiji okroglo 40.000. Jugoslovanska državna oblast jih vodi danes v seznamu še okoli 27.000. Nemci pa pravijo, da jih je komaj 17.000 na Westfalskem. Iz tega sledi, da so se naši ljudje hitro potopili v nemški narodnosti in državljanstvu. Med vsemi 60 slovenskimi naselbami so največje v Hambornu, kjer je 1200 Slovencev, nato v Gladbecku, Dortmundu, Gelsenkirchnu in Osterfeldu. Prvi naseljenci v prejšnjem stoletju niso imeli zaradi avstrijske vzgoje po šolah še prave narodne zavednosti. Prišli pa so v stik s poljskimi in češkimi izseljenci, ki so bili narodno bolj zavedni in so si ustanavljali svoja narodna in gospodarska društva. Po vzorcu teh so si tudi Slovenci ustanovili podobna društva. V Westfaliji delujeta danes dve osrednji organizaciji in to: Zveza jugoslovanskih narodnih katoliških društev sv. Barbare v Nemčiji — s 34 društvi in 2243 člani — Zveza jugoslovanskih delavskih in podpornih društev — s 36 društvi in 1690 člani. Tudi ženske so organizirane v svojih društvih in jih je 218.

Slovenci v Nemčiji do leta 1930 niso imeli svojih šol niti kakih prepotrebniš tečajev za pouk materinščine. Hodili so v nemške šole in se tako izgubliali v nemškem morju. Tudi srednje šole so morali otroci obiskovati nemške, če so hoteli priti na boljše položaje. Ni redkost, da sedaj tudi pri nas naletite na našega vojaka, ki služi kaderski rok, je westfalski Slovenec in naš državljan, je prvič pri vojaki v Jugoslaviji, ne zna našega jezika in je vzgojen v hitlerjanskih šolah. Pa saj imamo zglede takega Westfalca tudi na Kočevskem kot duhovnika. In kako lepo opisuje pesnik Župančič v svoji dumi ta potek: „Če bi se imenoval“

Leta 1931. so začeli organizirati na Westfalskem enoletne tečaje za čitanje in pisanje slovenščine in spoznavanje slovenske zgodovine in kulture. Ustanovili so tudi več knjižnic s slovenskimi knjigami in danes že delujejo na tem področju tudi slovenska učiteljica. Duhovnikov, slovenskih namreč še ni. Upati je pa, da se bo tudi to uredilo. Do sedaj je skrbel za dušebrižništvo nemški, Slovincem zelo naklonjeni duhovnik, kanonik Tensundern. V zadnjem času je mnogo stvari uredil v dobro izseljencem državni izseljeniški komisariat. Organiziral je enotno izse-

ljeniško jugoslovansko organizacijo in tako olajšal izseljeniško delo.

Že preje sem omenil, da se je mnogo slovenskih ljudi izselilo tudi na ozemlje bivše Nemške Avstrije, zlasti v okolico Dunaja, Leobna, Knittelfelda in Gradca. Na tem ozemlju je po uradni naši statistiki bilo Slovencev leta 1934. še 4652.

Seveda pa k tem manjšinam v Nemčiji ne štejemo koroških Slovencev, ki so tam naseljeni kompaktno in se drže tudi geografsko preko Karavank in dravske doline z našo narodno skupnostjo.

Westfalski Slovenci nimajo nobenega svojega lista in so ostali pač na zelo slabi višini, niso se dvignili iznad delavske in težaške ravni. Tudi svobodnih poklicev nimajo, le par gostilničarjev imajo, kjer se tudi zbirajo.

V začetku članka smo omenili, da Nemci mislijo na izselitev 600.000 ljudi v Nemčijo iz Jugoslavije po Hitlerjevih načrtih. Ni nas strah! Posebno na Kočevskem ne, ko je že sedaj toliko posestev, hiš in zemljišč brez pravega upravitelja in koristnika. Oglejte si samo kočevske zapuščene vasi kot Podstenice, kjer sta dve hiši obljudeni, Rimsko, kjer stoji najlepša hiša v vasi, ki je enonadstropna, neobljudena, Beli kamen in pa Kozice! Kozice, vas prejšnjega stoletja, ko še ni segla civilizacija do tod in so ljudje v svoji skromnosti le živeli domače življenje. Danes razen dveh podov in ene hiše, vse ostale, po številu 10, razdejane in v njih zidovju rastejo že debela drevesa. Tudi kapelica priča samo še preteklost in ponoči se sliši sova, ki poje smrtno pesem naselju. Zakaj vse to? Kaj res ni tukaj obstanka? Zakaj ga pa ima naš Ličan v Liki ali na Velebitu, kjer je še znatno slabše! Ljubezen do rodne grude veže človeka na zemljo! Rod jo ljubi za rodom in se ne umakne, pa, če ne vem kaj pride. Sedaj se bo pokazalo, kdo ljubi svojo rodno grudo in kdo jo smatra za svojo. Samo tisti jo bo zapustil, ki mu je bila vedno tuja in jo je gledal samo pod pritiskom za svojo. Oni pa, ki svojo zemljo ljubi, bo prišel tudi, če bo le mogoče skromno življenje, nazaj, jo bo poljubil kot zemljo svojih pradedov, ki je redila že rod za rodom in ne bo več šel od nje.

Čemu torej že sedaj prazna zemljišča in hiše? Država naj poskrbi, da vsaj neobdelano zemljo in prazne hiše dobe v oskrbovanje oni, ki svojo rodno grudo ljubijo in po njej hrepene. Ne rabimo zopet pragozdov in razvalin, ki naj pričajo poznim rodom o nekdanjem življenju, o družinski sreči in o narodu, ki ga ni več ted, nego zemlja naj se goji in vzdržuje, da bo v korist in blagostanje naši državni in narodni celoti!

Oprostite zemljo, ki je presta, nekdanjih vezi in dajte jo narodu, ki jo ljubi!

Vesti iz Koroške

S 25. septembrom so bile uvedene nove živilske nakaznice. Glasijo se na kruh, meso, mast, mleko, maslo, marmelado, sladkor ter druga živila. Tedenska odmera se je pri mesu zmanjšala od 700 gramov na 500 gramov na

F. C.: 2 Lov na polhe

Tako sva nastavljala pasti do trde noči. Čudovito so se vreče lajšale, končno so bile prazne. Sit sem bil že tega kolovratenja po skalovju in sem se veselil, da se bova kmalu vrnila. Pa pride že tako, da človek obrača, Bog pa obrne. Svojih 10 hektarjev skalovja sem oblezel s polnimi vrečami, da sem imel obdrgnjen hrbet in žuljave noge, a na kraju sem moral še v temi kolovratiti še kakega pol kilometra daleč k polšini, ki je bila v zemlji. Ko sva prišla na mesto, je bila res luknja v zemljo. Moj stari znanec je silno brmrdal, ker sva prišla k njej prekasno. Hitro je potegnil iz žepa vrečico in jo nastavil na polšino. V kratkem času je postala živa. Debeluhar se je ujel. Kmalu je bil tudi drugi v vreči. Nato sva pa dalj časa zamanj čakala. Končno je Jože odločil, da ni v polšini niti rogača več, vse je pred nama odšlo na pašo. Obljubil je pa sveto, da jih bo že jutri pamal. Z velikim veseljem sem se vračal, le jaz, a moj spremljevalec je vedno prisluškoval, kako so v vejevju gomarili polhi. Kihali

so kakor, da bi jim kdo v nos papriko natrešel. Bila sva že na lepi stezi, ki sem jo z veseljem pozdravil. Pa glej, spaka! Nisva naredila niti dobrih sto korakov, jo že mahne v šikaro. Usmiljeni Bog, kako si me kaznoval. Z njim sem moral od nastavljenega do nastavljenega pasti. Že podnevi sem trpel po večnem skalovju, a sedaj po noči je bila prava muka. In pokrajina je bila tako grozno divja. Tu in tam je pa še zaskovikala sova. Hlače so se mi tresle, pa prav zares. Pri vsaki pasti sva pokukala, če se je že kaj ujelo. No, do zadnje pasti sva imela od kakih 40 pasti 11 živalic. Jaz sem bil hudo vesel, ker sem naprej vedel, da bodo moji. Najin solovec je že čakal. Ker je dobri mož videl, da sem zdelan in zbit, je vendarle odločil, da gremo domov, da bo zjutraj pregledal sam pasti. Zmenili smo se namreč, da ostanemo v gozdu. Tele živalice naj bodo vaše, ampak zjutraj jih dobite le, če jih bo dovolj v pasteh. Zahvalil sem se mu kar v naprej, češ, dovolj imam, več ne rabim. Kmalu sem pobral v vrečo moje prve polhe. K njim je še tretji tovariš priložil svoje štiri. Tako sem jih imel res kar dovolj. Na potu proti domu

smo se prav po bratovsko razgovarjali. Rad bi bil zvedel, če tudi v naših kraljih še ljudje menijo, da sam hudir priganja polhe na pašo. No, posebne sreče nisem imel. Ni mi vedel kaj povedati. Jože je le menil, naj se za take govoriče dosti ne brigam. Kar z veseljem in dobrim tekom naj jutri spravim polhe na oni svet. Ni se mi treba bati, da bom s tem vragu dušo zapisal. On jih je s svojimi skoro sedmimi križi uničil že gotovo par tisoč, pa še vedno nosi dušo s seboj. Približali smo se vasi. Za slovo sem se rešil še velike skrbi, kako bom te živalice slačil. Jože je dejal, da itak tega ne razumem, da bom kvečjemu uničil kože in potrgal repe, pa še črevesje se mi bo razlilo po parkljih. Sicer pa mi itak ni za kože. Kar njemu naj jih dam. Kože naj mu pustim, a meso dobim zjutraj lepo na krožniku gotovo, da ga bo moja žena kar v ponev vrgla. Pa ne bo grenko, ker on ne razliva žolca in črevesja. Kakor je rekel, tako je storil. Sam sem pa sveto obljubil, da se bom še vsaj enkrat udeležil tega zanimivega lova. Pri dobri pečenki sem takoj pozabil na težave prejšnjega dne. Kogar pa to zanima, naj tudi sam enkrat poizkusi in ne bo mu žal.

Duhovno berilo

Kongres Kristusova Kralja se obrača z vso odločnostjo na ves slovenski katoliški svet z resolucijo, ki zahteva poveljevanje nedelj in zapovedanih praznikov. Kako grdo se danes skrunijo božji dnevi po naših vaseh, da ne govorimo o mestih. Prevoz lesa, zidanje, košnja, sušenje i. dr. se vrši pred našimi očmi tako drzno, da poštenega kristjana naravnost zaboli. Koliko se pa skriva dela pri čevljarjih, šiviljah, krojačih, mlinih, žagah i. dr. ! Vsak Gospodov dan, to je nedelja in praznik prinese seboj neko prazničnost, ki človeka opominja na dolžnosti Gospodovega dneva. Kdor v nedeljo dela, skruni to svetost in prazničnost in izziva jezo božjo, ker krade Bogu kar je božjega. Ravno po tem se najbolj spozna vas na zunaj, koliko je krščanska, kako praznuje Gospodov dan.

Ni pa le zapovedano praznovanje, marveč tudi posvečanje nedelje, ki se vrši predvsem s tem, da se kristjan udeleži službe božje, sv. maše. Ni dovolj iti v cerkev, pa ne biti pri sv. maši, ki je pod smrtnim grehom zapovedana. Kako ne! Katero opravilo pa bolj časti Boga kot sv. maša, ko se božji Sin daruje za nas za božje usmiljenje, za božje dobrote! Oh, koliko kazni božje bi se že razlilo na grešno človeštvo, da kaznujoče roke božje ne zadržuje sv. maša! Po pravici vzklikne pobožen pisatelj: Kaj smo mi v današnjih dneh kaj boljši kot so bili ljudje pred vesoljnim potopom! In ko se božji Sin vsak dan za te daruje in te povabi, da vsaj enkrat v tednu, to je na nedeljo in na praznike prisostvuješ s spodobno pobožnostjo pri tej daritvi, ali zahteva kaj nemogočega, kaj težkega, kaj grenkega?!

Ko je Noe stopil iz barke, je v zahvalo daroval Bogu molitev in daritev za rešitev od vesoljnega potopa. Kaj ni nas Jagnje božje odkupilo od vesoljnega pogubljenja s svojo krvjo? Kaj se ne spodobi, človek, da se še in še zahvaljuješ za to dobroto! Zato pa, da se spomniš svoje zahvale in čiščenja Boga, te cerkev strogo obvezuje k sv. maši ob nedeljah in praznikih. Moderni človek pa leta ob nedeljah in praznikih na vse strani, da streže želji po zabavi in telesnem uživanju, le za to zapoved se ne zmeni! In vendar je Bog oster sodnik nad onim, ki se za nedeljsko dolžnost ne zmenijo in jo še z razuzdanostjo grdo skrunijo, tako oster, da pravi rek: Kakeršna nedelja, človek, taka tvoja smrt. Nedelja brez Boga — smrt brez božje pomire in usmiljenja! Največje gorje! Slovenci smo znani kot veren narod — kažimo vernost predvsem s posvečevanjem Gospodovih dni!

Patrijarhi so bili dolgo gospodarji beneških Slovencev in Slovenci so imenovali oglejske patrijarhe ilirske škofe. Prvo oblast nad beneškimi Slovenci dobi cerkev že leta 888. Kralj Berengar podari dijakonu Feliksu cerkev sv. Ivana v Laudarju z vasjo vred. Sčasoma si je pridobila oglejska patrijarhija vso Furlanijo. V deželi so imeli veliko oblast, saj so imeli pravico soditi ne-le preproste podložnike, ampak tudi mesta in cela okrožja.

Radi razdora med plemiči je bilo beneški republikai kaj lahko delo osvojiti to patrijarhovo ozemlje. To se je zgodilo od leta 1410 do 1420. Čedad se je Benetkam predal sam in njemu so sledila še druga mesta, med njimi tudi Videm, Pranperg, Humin itd. Tudi beneški Slovenci so zamenjali gospoda z Benečani. Benečani jim niso potrdili le starih pravic, ampak so jim dali še drugih novih ugodnosti. Slovincem so izročili svojo mejo proti Avstrijcem v varstvo kot neke vrste graničarjem in jih zato oprostili mnogih dajatev. Obdržali so Slovenci svoja mirovna sodišča, ki so bila sestavljena iz takomenovanih sosednj. Vsaka sosednja je imela svoja pravila in na čelu sosednje je bil župan ali dekan. Tu so se posvetovali o pašnikih mejah, desetini, farnih potrebah itd. Beneška Slovenija se je delila v sprva dve veliki županiji v šentpetersko in podutansko. Te so se dalje delile v veliko številno duhovnij z enim duhovnikom. Ravno tako sta bile sprva dve županiji landarska in mjetsinska. Županija je bila oblast v rokah domačega ljudstva. Županiji so bile podložne sosednje (2—3 vasi

ali še več skupaj). Župani obeh županij so si zbirali velikega župana in v važnejših stvarih so se posvetovali skupaj. Niso to bile kakšne majhne županije, saj je landarska obsegala 21 sosednj in mjetsinska 15 sosednj. Ti dve županiji sta bili kakor avtonomna državica, saj so sodbe in sklepe prečitali v latinskem in slovenskem jeziku in to vse do leta 1797, do prve avstrijske okupacije. Oproščeni so bili raznih dajatev: kakor dajatve lesa za mesta, gradove in ladje, dajatve sena, vseh finančnih takš in mitnine od živine, katero so gonili v Čedad na semenj. Tudi v političnem oziru so bili vedno v dobrem razmerju z beneško republiko. Višje sodstvo so imeli pač Benečani, nižje sodstvo pa, kakor smo že omenili, so imeli oni sami, namreč Slovenci. Vladni oskrbnik je bil le pri obso dbi navzoč. Sodili so v kriminalnih, civilnih in najkriminalnejših zadevah sami. Meseca marca leta 1797 je premagal Napoleon vso gorenjo Italijo in zavzel Videm. Nato so Francozi zmagovito prodrli čez Pontebo in Predel in prišli celo do Ljubna. Avstrija je sklenila mir z Napoleonom v Kampoforniju 19. oktobra 1797 in tedaj je prišla tudi Beneška Slovenija pod Avstrijo. Priznati so morali direktno avstrijsko oblast in konec je bilo njihovih ljudskih skupščin — sosednj in županij. (Konec prihodnjic.)

Notranji pregled

V zvezi z volitvami v senat so hrvatski listi pisali, da bi morale biti volitve tudi v narodno skupščino. Zaradi sedanjih težkih razmer pa se še ne ve, kdaj bodo te volitve, čeprav si vlada na vso moč prizadeva, da bi se razmere doma čim prej uredile. Prav tako zahtevajo Hrvati vsaj volitve v hrvatski sabor. Kajpada je poprej potrebno, da se izdela dotična uredba in določi volilni zakon. Še poprej pa bi morale biti prenesene na banovino Hrvatsko vse tiste oblasti, ki ji na podlagi sporazuma pritičejo. To bo v nekaj tednih docela urejeno.

Preteklo soboto in nedeljo se je mudil doma v Sloveniji minister za javna dela dr. Miha Krek. Takoj v soboto zjutraj je odšel k banu dr. Natlačenu, kjer sta se pogovarjala o banovini Sloveniji, kakor so poročali belgrajski listi. Banovina Slovenija je Slovincem nujno potrebna, dasi so razmere pri nas res v marsičem drugačne kakor na Hrvatskem. Zato tudi ni nikjer zapisano, da bi morali pri nas tako rekoč kar po opičje presnemati vse tisto, kar bodo Hrvati napravili. Slovenski in skupni državni interes zahteva, da ima banovina Slovenija tako oblast, ki ji bo koristila. Zlasti je treba naglašati poleg darska vprašanja, ker brez urejenega gospodarstva nam nobena banovina ne more koristiti. Pri vsem tem nas mora vse voditi misel, da mora oblast prihodnje banovine Slovenije biti taka, da bo od nje narod kot celota kakor tudi njeni sestavni deli, stanovi, imel korist, ki bo obenem korist skupne države. V tem oziru je bilo prav pretekli teden naglašeno, da je prihodnji banovini Sloveniji pridržana velika naloga, urediti vprašanje naših kmetij in pa naseljevanje kmetijskih gruntov, ki ostanejo brez gospodarja, z ljudmi, ki so kmetje, da se prepreči, da bi slovenske kmetije prehajale v roke tujcev in špekulantov.

Glasilo Kmečke zveze „Orač“ je v zadnji številki prinesel važen članek, kjer med drugim kmetom svetuje te-le stvari: Nihče naj ne prodaja svoje kmetije! Če vse drugo pade, kmetija ostane! Naj bi ljudje tudi ne držali svojega denarja, če ga kdo kaj ima, brez potrebe doma. Ta denar je odtegnjen skupnemu slovenskemu gospodarstvu. Dalje naj ljudje v teh razmerah ohranijo mirno kri, ker razburjenje največ škoduje. Čim bolj bomo mirni, tem manj škode bo.

Predsednik vlade dr. Cvetković in dr. Korošec na potovanju po Južni Srbiji

Veliko pozornost je vzbudil govor, ki ga je imel naš voditelj dr. Korošec v Skoplju 8. t. m. Naglasil je sledečo misel:

Vstal sem, da bi se zahvalil za lepe pozdravne besede ministra g. Antipalmarkoviča in vam. Te dni, ko se je zvedelo, da pojdem v Skoplje s predsednikom g. Cvetkovićem, so me mnogi spraševali: Zakaj pa hodite v Skoplje? Pojdite v Ljubljano, tam je vaše! Mislim, da

osebo. Težaki in bolniki pa imajo pravico na dodatke. Otroci do 6 let ne dobijo mesa in masti, zato pa do 80 gramov surovega masla na teden. Otroci do 6 let dobivajo po $\frac{3}{4}$ litra mleka na dan, med 6 in 14 letom po $\frac{1}{4}$ litra dnevno, odrasli pa dobijo le posneto mleko. Prosta prodaja mleka je s 1. oktobrom prepovedana. Odslej bodo mleko smele prevzemati samo mlekarne. Surovega masla je določenih 80 gramov na teden za osebo, kruha pa 1900 gramov. Odmera sladkorja se je znižala od 280 gramov na 250 gramov na teden in osebo. Glede drugih živil so določbe ostale nespremenjene.

Celovški policijski ravnatelj je odredil, da se dekleta letnikov 1920 in 1921 javijo k obvezni delovni službi. Prepovedano je pripravljanje kislega mleka, jogurta in sličnih mlečnih izdelkov. Ovčerejci smejo od striže ovac ohraniti 5 kg neoprane ali $2\frac{1}{2}$ kg oprane volne za lastno uporabo, ostalo pa oddajajo zbiralcem. Prodaja čokolade, kakana in kave pa je začasno ustavljena.

Utrinki iz zgodovine beneških Slovencev

Redko kdaj se sliši med našimi ljudmi ime „Beneška Slovenija“, pa vendar tudi tam bije pristno, veselo slovensko srce. Tudi tam so naši bratje, bratje nam po krvi, pristni Slovenci. Ime „Beneška Slovenija“ se je v našem slovstvu razmeroma pozno pojavilo. Saj pred letom 1848 so bile upoštevane le državne in politične meje. Narodnostne meje pa zelo malo, oziroma popolnoma nič. Tudi francoska okupacija, ki je Slovence združila v provincijo Ilirijo, je nas Slovence premalo povezala v enotno zavest o skupnosti vseh Slovencev in našem sorodstvu do bratov Srbov in Hrvatov.

V italijanskih knjigah in spisih je za beneške Slovence oziroma Beneško Slovenijo zelo star in čisto navaden izraz „Schiavonia Veneta“, ki se je rabil med ljudstvom in uradno še do nedavnega časa. Toda odkar imajo Italijani samostojno ujedinjeno Italijo in tudi Beneško Slovenijo so pričeli opuščati to ime, češ, da so jim Slovenci v napotje pri razširitvi njihovih političnih meja. Kasneje so slovenski goriški in beneškoslovenski rodoljubi začeli rabiti za Beneško Slovenijo ime: Italijanska Slovenija — Slavia Italiana. Toda Italijani so to ime kmalu prepovedali in mi nazivamo ta košček prelepe slovenske zemlje: Beneška Slovenija, to pa zato, ker je bil ta del slovenskega telesa več kot 300 let pod beneško republiko. Ozemlje beneških Slovencev se nahaja v severovzhodnem kotu italijanske pokrajine Videm (Udine) in se vleče ob bivši avstrijski meji od goriških Brd pa do sivega Kanina. Približna meja tega jezikovnega predela proti furlanskemu življu so jugozahodni obronki Čedadskega pogorja, Tilment, Bela, ter razvodno gorovje med Režijo in Rekolano. Tako omejeni prostor meri okoli 415 km² in na njem prebiva sedaj okoli 35.000 Slovencev.

Odprimo življenjsko knjigo tega koščka naše lepe Slovenije, pogledjmo kje in kako so živeli naši pradedje, očetje, ki jih je bilo včasih še več in ne samo 35.000, v tem predelu naše ljube domovine, ki je še sedaj v tujini. Zadnji predhodniki Slovencev na tem ozemlju so bili pač Langobardi. Naši pradedje so pridrli leta 665 od severa proti Čedadu in od vzhoda proti Vidmu in strahovali Langobarde, dokler se niso z njimi sporazumeli in se ustalili na njihovih tleh.

Zgodovinar Pavel Diakon poroča, da so bili naši pradedje tako vpliven in mogočen narod, da je naš slovenski jezik zakraljeval na dvoru langobardskih vojvod kot dvorni jezik plemičev in velikašev. Ni več Langobardov, ne njihovih grofov, je pa še ostal slovenski jezik, še leta 1457 občevalni in domači jezik preprostega ljudstva v sedaj že poitalijančenem Vidmu. Plemstvo je pa govorilo večina nemški. Pa tudi po znanem zgodovinarju Markantoniju Nikolettiju († 1596) vemo, da se je za vlade akvilejskih patrijarhov v Furlaniji po vaseh govorilo pretežno slovenski jezik, ki je bil lep in blaglasen, furlanski pa še neolikan in zlodoneč.

nihče tistih, ki me je tako spraševal, ni gledal naprej. Če nikdar, zdaj je položaj tak, da moramo vsemu svetu pokazati, da smo enotni! Rečem vam: Ako bi vaše planine in vaše ravnine bile, kar Bog ne daj, v nevarnosti, sem prepričan, da bi vsi rojaki moje dežele rekli: Oni tam so v nevarnosti, pojdimo jim pomagati! Prav tako pa sem prepričan, če bi naše planine in naše ravnine bile v nevarnosti, da bi prav tako rekli: Slovenci so v nevarnosti, moramo jim hiteti na pomoč! Danes je tak položaj, da moramo vsemu svetu pokazati, da smo krepko povezani med seboj, da nas nihče ne more razdružiti. Hočemo svojo domovino braniti, če bi bila, kar Bog ne daj, v nevarnosti od katerekoli strani.

Prišel sem semkaj med vas tudi zato, da pokažemo, da smo mi vsi iz ene stranke, iz Ljubljane, Skoplja, Niša, Beograda itd. enotni.

Novice

Kočevje. V Gospodu je zaspal 13. t. m., previden s sv. zakramenti, kočevski župnik, dekan in častni kanonik gospod Ferdinand Erker. R. i. p. Prihodnjič prinesemo poročilo o njegovem delovanju.

V četrtek 12. t. m. se je v bližini mestnega kamenoloma ustrelil strojnik g. Perza g. Eppich. Kaj je pognalo mladega moža v smrt nam ni znano. Bil je sin umrlega strojnika mestne elektrarne v Kočevju. Še ni dolgo, ko se je vrnil od vojakov.

Kat. prosvetno društvo v Kočevju je v ponedeljek 9. t. m. za peto obletnico smrti Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Zedinitelja priredilo žalno akademijo.

Poročajo

Dolga vas. Prejšen teden je pri nas priredila Zveza selekcijskih zadrug v Ljubljani premovanje živine. Obe živinorejski zadrugi sta razstavili živino svojih članov. V splošnem letos ni bila slika živine zadovoljiva, to pa radi pomanjkanja krme. Toča je zbila prvi pridelek, povodnji so oblatile cele travnike in njive, krave veliko trpijo, ker pri nas obdelujemo vse le s kravami, tako da v celi občini ni par volov, zato so krave iztrpljene in brez večjega mesa. Razdelilo se je 6500 din nagrad. Največjo je potegnil rodovniški plemenjak g. Fr. Dejaka, član prve živinorejske zadruge. Marsikaj koristnega prinese javno premovanje živine, zato je ustanovitev zadrug kaj dobra zamisek.

Jelendol. Delavstvo na lesni tovarni kneza Auersperga je z žalostjo prejelo vest, da je nenadno odpuščen iz službe dosedanji obratovodja g. Fr. Šteblaj, ki je bil kot marljiv, zanesljiv in pravičen vodja obrata pri delavstvu zelo priljubljen in je užival splošno zaupanje. Delavstvo je sestavilo spomenico, ki jo je v deputaciji izročila gospodu knezu s prošnjo, da ostane g. Šteblaj na sedanjem položaju. Upamo, da bo firma to tudi v lastnem interesu ugodila.

Mozelj. Naš Prosvetni dom je zares postal središče novega življenja nas Slovencev v Mozlju in okolici. Ob večerih — delavskih posebno pa ob nedeljah popoldne oživi, ko se zbira mladina in se vadi za prvo nastopno igro, ki se vrši v kratkem. Spopolnil se bo še s knjižnico in čitalnico, tako da bo služil svojemu namenu, naši izobrazbi.

Ribnica. V nedeljo je bil sestanek krošnarjev, ki hodijo po zaslužek s suho robo v Nemčijo. Pod predsedstvom načelnika Rešetarke zadruge g. Škulja smo se razgovorili o svojih željah, ki jih imamo za olajšanje na-

šega zaslužka. Naše sklepe je odnesel g. načelnik osebno v Beograd, da skuša osebno izplovati pred vsem lažje pošiljanje mark domov.

Ponikve. Po dolgih letih in prošnjah se je nam uresničila naša želja, da smo dobili svojo šolo. V ponedeljek je bila slovesna otvoritev. Šola se nahaja v hiši Škulja Antona in bo dvo-razredna z oddelki. Potrebna je bila ta ustanova za nas, koliko so otroci pretrpeli mraza

in kaj še vse na dolgi vsakdanji poti v Dobropolje. Zdaj bo pa vse to odpadlo, kar pomeni pridobitev na času, na zdravju, na obuvalu in odstranitve marsičesa, kar otroci na dolgi poti lahko uganjajo. Naša zahvala gre banu g. dr. Natlačenu in pa našemu skrbnemu župniku g. A. Mrkunu! Da je s šolo tudi vas mnogo pridobila, tega se tudi zavedamo. Hvala vsem dobrotnikom!

Govori treh državnikov

Hitlerjev govor dne 6. oktobra 1939

v nemškem državnem zboru v Berlinu. V tem svojem govoru je dejal, da Poljske ni in ne bo več in da sta Nemčija in Sovjetska unija na vzhodu napravili red in ustvarili stanje, ki bo ostalo in ki sta ga obe sklenili odločno obdržati in braniti. O zvezi s Sovjetsko unijo je dejal, da služi miru in stalnosti v Evropi. Nemčija, je izjavil Hitler, nima več v Evropi nobenih zahtev ter ima prijateljske pakte in odnošaje do vseh držav, od katerih ničesar ne zahteva, kar pa se tiče Francije, Hitler ne razume, čemu se sploh bori z njo, ko pa Nemčija od nje ničesar noče. Glede Anglije je rekel, da Nemčija ne nasprotuje nikjer angleškim potrebam in koristim, ampak se samo brani pred njenim vmešavanjem v nemške interese na evropski celine. Hitler je ponudil Angliji in Franciji mir, ki pa mora sloneti na stanju, kakor sta ga Nemčija in Sovjetska Rusija ustanovili na vzhodu. Mirovna konferenca pa naj se peča tudi z ostalimi še nerešenimi vprašanji, med katerimi je prvo vprašanje vrnitve nemških kolonij in pa vprašanje splošne razorožitve. Če pa ti dve državi mir odklanjata, se bo Nemčija pač borila dokler ne zmaga.

Daladierjev odgovor Hitlerju 10. oktobra

Med drugim je dejal: „Ne Anglija ne Francija nista šli v vojno, da bi zatrli druge ideologije ali pa zavojevali tuje ozemlje. In Anglija in Francija sta šli v vojno, ker je Nemčija hotela nasilno zavladati nad Evropo. Nemški nastop proti Poljski je bil samo poslednja etapa dosedanjega razvoja: najprej zavzetje Avstrije, nato Češkoslovaške in zdaj Poljske.“

„Kaj je rekel Hitler v svojem zadnjem govoru v nemškem državnem zboru?“ je nadaljeval Daladier. „Zasedel sem Poljsko. Zadovoljen sem. Napravimo zdaj mir!“ Tako je govoril tudi po zasedbi Avstrije, a nekaj mesecev nato so prišli na vrsto Sudeti. Takrat je ponovil ista zagotovila, a nekaj mesecev nato se je Nemčija polastila vse Češkoslovaške. Tudi tedaj so nam rekli v rajhstagu, da noče Nemčija ničesar več. In isto se ponavlja danes.

„Mi si iskreno želimo odkritega sodelovanja med narodi, toda nasilje odklanjamo. Zgrabili smo za orožje proti napadu in dokler nasilja ne stremo, tudi orožja ne bomo odložili.“

Daladier je končal z besedami:

„Francija je vse storila za ohranitev miru. Francija ni nikoli zatirala drugih narodov in jih tudi danes ne zatira. Zato je njena stvar pravična.“

Chamberlain odgovarja Hitlerju 12. oktobra

pred spodnjo angleško zbornico. Med drugim je dejal: „Jasno je, da je bil Hitler odločen, da gre v vojno proti Poljski. Naj je bila njegova želja, da pride do boljšega sožitja z Anglijo še tako odkritosrčna, vendar ni bila zadosti močna, da bi ga bila prepričala, naj odloži napad na svojo sosedo. V protislovju z vsemi svojimi dejanji, o katerih se sedaj Hitler hvali, da jih je izvedel in po strašnem nasilstvu, ki je stalo dragocena življenja tolikim Poljakom in Nemcem, ki so bila žrtvovana samo zato, da bo nasičena njegova želja, da se uporabi sila, pa prihaja sedaj isti nemški kancler in nam ponuja svoje predloge. Ako je še obstajalo upanje, da bomo v teh predlogih tudi našli vsaj neke po-

skuse, da hoče popraviti storjeni zločin proti človečanstvu, ki je sledil v tako kratkem času kršitvi pravic češkoslovaškega naroda, moramo sedaj izpovedati svoje razočaranje: poljsko državo in poljske državnike zasramuje... In Hitler pristavlja, da spada tisti del Poljske, ki jo je zasedel, v nemško interesno območje in da se bo to vprašanje uredilo samo sporazumno med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Končno oblikovanje poljskega ozemlja in vprašanje obnove poljske države se po Hitlerjevem mnenju ne more odločiti z vojno na zahodu, edino le po Nemčiji in Sovjetski Rusiji.

Potemtakem smemo misliti, da so mirovni predlogi, ki nam jih Hitler sedaj ponuja, osnovani na zahtevi, da naj mi enostavno priznamo njegovo zavojevanje, kakor tudi vsako pravico, da še naprej dela kar hoče z zavojevanim narodom.

„Ne morem pa preiti,“ je rekel Chamberlain, „Hitlerjevega preloma načel, ki jih je dolgo pridigoval. V Nemčijo je vključil mnogo milijonov Poljakov in Čehov, čeprav je mnogokrat zagovarjal nasprotna načela. S Sovjetsko Rusijo pa je sklenil pakt potem, ko je pre mnogokrat napadal boljše vize.“

„Čista resnica je, da po naših dosedanjih izkušnjah danes ni več mogoče verjeti v besedo sedanje nemške vlade, besedo, ki je nikdo ne podpira. Naša politika ni, da bi Nemčijo izločili iz mesta, ki ji v Evropi gre, Nemčijo namreč, ki bo živela v lepem in zaupanju polnem razmerju z drugimi narodi. Nasprotno, mnenja smo, da ne bo mogoče odstraniti svetovne krize, ako se ne vzamejo v poštev vse upravičene težnje in potrebe vseh narodov. Kadar bo prišel čas, ko bomo delali nov mir, si bo angleška vlada v avest, da ni upanja, da bi nastal nov svet, ako se ne posreči, da ne pridemo s pomočjo razgovorov in sporazumov do uresničitve teh teženj in potreb.“

Anglija ni šla v vojno z namenom, da se maščuje. Kdo pa je ovira za dosego takšnega miru? Nemška vlada, in edino nemška vlada. Nemška vlada je bila tista, ki je s svojimi ponovljenimi nasilnimi napadi oropala Evropo miru ter udarila v srca vseh njenih sosed občutek nevarnosti, ki nikoli ne mine, in strahu, ki vedno traja. Vesel sem, da vlada v tem pogledu popolna soglasnost med francosko in angleško vlado.

Vse tri baltiške države pod ruskim protektoratom in to: Estonska, Letonska in Litva.

Enaka usoda čaka Finsko!

Ugrožene sta tudi Švedska in Norveška in to zaradi pogodbe med Nemčijo in Rusijo.

Rusija ima aspiracije tudi na Balkan, pa je zadela na odločno stališče Turčije in Italije, ki noče nobenega tekmeča več v Sredozemskem morju.

Na zahodni fronti se vrši z manjšimi boji kanonada, na morju pa se večkrat spopade angleško brodovje z nemškimi zračnimi silami.

Kočevski Slovenec

je narodno obrambni list. Vljudno Vas prosimo, da zaostalo naročnino za to koledarsko leto poravnate po priloženih položnicah čim prej!

Vino

pristno, po konkurenčni ceni dobite pri
Centralni vinarni d. d. Ljubljana VII.
Frankopanska ulica št. 11.

Naša čisto domača zavarovalnica za vse vrste zavarovanj je edinole

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Požar - Življenje - Posmrtnina - Doba - Starostna preskrba - Avtomobili - Vlomska tatvina - Nezgode - Jamstvo -
Steklo - Zvonovi. — Člani prejemajo mesečnik „Našo moč“.